

dijelom fortifikacijskoga sustava koji je branio srednjovjekovni Lovran od napada s morske i kopnene strane. Kako to već biva prema planu rada Katedre, sva će izlaganja u svom proširenom obliku biti objavljena u novoj knjizi *Zbornika Lovranščine*, čije je izlaženje predviđeno za 2014. godinu.

Zvijezdana Klobučar

Znanstveni skup *Višnjan – korijeni baštine*, Višnjan, 20. travnja 2013.

U višnjanskoj Palači Sincich održan je 20. travnja 2013. prvi znanstveni skup *Višnjan – korijeni baštine*, na kojemu su zainteresirani mogli poslušati zanimljiva predavanja o povijesti, geologiji, demografiji, arhitekturi i topografiji Višnjana i Višnjanštine. U ime Općine Višnjan kao organizatora skupa nazočne je na otvorenju pozdravio Peter Poletti, izrazivši želju da ovaj skup bude uvod u izdavanje monografije o Višnjanu, djela koje Višnjanu nedostaje.

Prvi izlagač bio je Korado Korlević, koji je pod naslovom „Geološko-ekološke podloge za razvoj Višnjana“ govorio o geografskom položaju Višnjana, prirodnim obilježjima, klimi, geologiji, kao i specifičnostima cijele Istre u odnosu na ostatak Europe. U zaključku je iznio zanimljivo viđenje kako će s geološke točke gledišta područje Višnjana izgledati za oko 50 milijuna godina.

Uslijedilo je izlaganje Elene Uljančić-Vekić „Obitelj Sincich – plemeniti građani na razmeđu Višnjana i Poreča“, koja je predstavila dio bogate povijesti obitelji Sincich, od dolaska u Istru krajem 16. st. iz Dalmacije do napuštanja Istre neposredno nakon Drugoga svjetskog rata. Sincichi su bili plemenitaška obitelj (točnije, plemeniti građani) čiji su članovi bili gradski vijećnici i notari. Prvi Sincich koji se povezuje s Višnjanom bio je Zuane Sincich, kojega je slijedio jedan od njegovih sinova, Querizio, vlasnik palače u kojoj je održan ovaj skup. Posljednji Sincich, Enea, odlazi iz Istre odnoseći dobar dio imovine svoje obitelji. Na kraju je iznesena zanimljivost kako su posljednji potomci Sincicha još uvijek živi, iako ne nose slavno prezime – radi se o unucima sestre Enee de Sincicha, koji žive u Milanu.

O matičnim knjigama Višnjana s posebnim osvrtom na epidemiju kolere koja je pogodila Višnjan 1855. govorio je Jakov Jelinčić. Nakon kratkoga pregleda višnjanske povijesti na temelju podataka iz biskupskih vizita-

cija i iz matičnih knjiga, Jelinčić je govorio o pojavi velike epidemije kolere u 30-im godinama 19. st., njezinom „putu“ kroz Aziju i Europu sve do pojavljivanja u Višnjaju 1855. Od nje je u tom mjestu umrlo 36 ljudi, uglavnom djece, dok je broj oboljelih ostao nepoznat. U zaključku je istaknuo važnost matičnih knjiga, „osobnih iskaznica svakoga mjesta“, prije svega za demografsku povijest.

O demografskim pitanjima govorio je Valter Baldaš. Izlaganje „Demografska prošlost, sadašnjost i budućnost Višnjana i okolice“ započeo je analizom podataka za Višnjaj s popisa stanovništva iz 2011. kroz dobnu i spolnu strukturu, natalitet, mortalitet, broj naselja te usporedbom s prethodnim popisom stanovništva. Nakon analize sadašnjega stanja analizirao je starije popise stanovništva, od prvoga popisa 1857. do onoga 1946., radenoga za potrebe Savezničke komisije za razgraničenje. Taj je popis pokazao da Višnjaj nije pretrpio velika ratna stradanja, a prije svega je bitan zbog tada popisanih prezimena. Kao zanimljivost se navodi podatak iz popisa iz 1921. da je Višnjaj imao 4600 stanovnika, najviše u povijesti. Posljednji dio predavanja bio je posvećen demografskoj budućnosti. Baldaš je istaknuo da društveni uvjeti ograničavaju prirodne, što je prije svega vidljivo iz popisa 2011., ali navodi i neke pozitivne pomake, prije svega zaustavljanje litoralizacije i deruralizacije. Za zaključak je izložio smjernice aktivne pronatalitetne politike.

Peti je izlagač bio Denis Visintin s temom „Agrarni pejzaž Višnjana početkom 19. stoljeća“. Visintin je istaknuo da se današnji agrarni krajolik puno ne razlikuje od onoga prije dva stoljeća – i tada su prevladavali klimatski problemi koji djelomično muče i današnju Istru, prije svega suša. Na samom početku 19. stoljeća Istra se našla pod francuskom upravom, time i pod engleskom ekonomskom blokadom, a cijelu su situaciju pogoršavale razne epidemije. Unatoč svemu tome uvedene su nove kulture, prije svega kukuruz i krumpir. Tada je vladala niska produktivnost, a problem je predstavljalo i vlasništvo nad zemljom. Slično kao i danas, prevladavali su sitni posjedi, ali su postojali i zajednički pašnjaci izuzetno važni zbog krupne stoke koja je služila za obradu zemlje. Kao primarni proizvod tadašnjega Višnjana isticalo se crno vino.

Peter Poletti je govorio o sakralnoj i profanoj arhitekturi Višnjana u prvoj polovici 19. stoljeća. U tom se stoljeću Višnjaj, poput mnogih drugih istarskih mjesta, počinje širiti izvan svojih gradskih zidina. Kao sjedište

župe postaje i sjedište lokalne svjetovne uprave. Iz zanimljivoga izlaganja saznajemo o postojanju komunskoga (općinskoga) kamenoloma, o premještanju manjih crkvice, o tome da mještani još uvijek obavljaju radotu, odnosno da sudjeluju radom za opće dobro u svim graditeljskim zahvatima, prije svega na onom najvažnijem: izgradnji nove župne crkve u središtu mjesta i komunske cisterne, koja je i danas u upotrebi. Posebnu zanimljivost predstavlja način izbora izvođača radova javnim natječajem. Natječaj je oglašavan u svim okolnim mjestima, pa čak i u Trstu i Koprnu, te su se ponude davale usmeno. Slično kao i danas, mnogo puta se događalo da su gradnju usporavali brojni problemi koji su bili rješavani tek političkom intervencijom više razine uprave. U zaključku je Poletti iznio pregled svega tada izgrađenoga i današnje stanje tih građevina.

Posljednji je izlagač bio Marino Baldini s temom „Kulturno-povijesna topografija Višnjana i općine“. Prve promjene u topografiji zabilježene su već u prapovijesti nastajanjem gradinskih naselja, a na mjestu jednoga od njih razvio se današnji Višnjan. Dolaskom rimske vlasti uslijedile su daljnje promjene, prije svega izgradnja rimskih vila i uspostavljanje latifundija. U ranom srednjem vijeku nastala su i dva reprezentativna crkvena objekta, onaj u Muntajani i Sv. Mihovil pod zemljom, od kojega danas imamo tek nekoliko jedva vidljivih ostataka. Potpadanjem Višnjana pod motovunsku općinu dolazi do promjena u pozitivnom smislu, što se očitovalo i u tome što motovunski kaptol naručuje umjetnička djela ne samo za Višnjan, nego i obližnju Bačvu. Od svjetovne arhitekture Baldini je posebno istaknuo paladijansku Vilu Polesini u Sv. Ivanu od Šterne, nikad temeljito obrađenu i istraženu. U zaključku je naglasio potrebu za očuvanjem i valorizacijom višnjanskih spomenika.

Skup je završio kratkom raspravom i pitanjima iz publike. Nedvojbeno je ispunio očekivanja, odnosno donio povijesni pregled toga maloga istarskoga mjesta i prije svega pokazao kako istarska povijest nije samo pulska, koparska ili porečka, nego je to i povijest manjih mjesta poput Višnjana. Još se jednom pokazalo kako svako istarsko mjesto ima svoju zasebnu povijest, koju treba istražiti i izvući iz arhiva. Nadamo se da će ovaj skup postati tradicionalan te da će poslužiti kao primjer promicanja proučavanja povijesti manjih istarskih mjesta.

Bojan Horvat